

Denial, nepnieuws en nepwetenschap

Je gaat toch ook niet debatteren over de zwaartekracht?

Op de vraag “Hoe kijkt u naar het klimaatdebat?” antwoordde Robert Dijkgraaf: “Het lijkt soms een clash tussen samenleving en wetenschap maar het is er een tussen samenleving en werkelijkheid. Wetenschappers geven gewoon de feiten en die hebben altijd het laatste woord. Maar ik voel dat onze maatschappij niet goed ingericht is voor dit debat. De media gieten alles in een ‘pro’ of ‘contra’. Dan zet men tegenover een wetenschapper die duizenden collega’s vertegenwoordigt een zonderling, de zogenaamde tegenstem. Dat geeft misschien ‘leuke’ tv of krantencolumns maar de wetenschap lijdt eronder. Want het is geen debat. Je gaat toch ook niet debatteren over de zwaartekracht?”⁴³ (Robert Dijkgraaf is em. hoogleraar Mathematische Fysica Universiteit Amsterdam)

Het niveau van CO₂ bleef honderdduizenden jaren beneden 280 deeltjes per miljoen; door verbranding van fossiele brandstoffen en het kappen van bossen steeg het naar ca 400 dpm. We weten 100 % zeker waar de opwarming vandaan komt: van recente menselijke activiteit. Dát is de oorzaak van de opwarming van de aarde. Van alle kanten worden deze gegevens bevestigd, zelfs van uit de “minst verdachte” bronnen. Dit kan echter niet iedereen overtuigen. De massa “climate deniers” is vooral sterk aanwezig in de VS. Hun onwetendheid is soms gestoeld op vrij absurde redeneringen zoals “God is much bigger than us and if there’s a real problem, he can take care of it.” Of het argument dat Groenland “groen” was in de middeleeuwen. In 2015 was slechts 28% van de Amerikaanse Evan-

⁴³ De Standaard (2019). *Juist nu is er nutteloos onderzoek nodig*. 06/03/2019

gelische Christenen het er mee eens dat klimaatverandering door menselijke activiteit komt. In een uitzending voor Radio1 spreekt Brecht Decoene over “complotdenkers” (2019).

“Het klimaat verandert niet door CO₂-uitstoot en al helemaal niet door menselijk handelen. De wereld koelt juist af. Global warming is een sprookje van de linkse kliek. Er is te weinig CO₂ in de lucht, niet te veel.” In Amerika maken denktanks er een dagtaak van om de wereld hiervan te overtuigen. Gideon Levy reist voor VARA af naar de US om dit met eigen ogen te ervaren. In Klimaatontkenners krijgt programmamaker Gideon Levy een stoomcursus klimaatontkenning.⁴⁴

“Zij die actief de klimaatwetenschap uitdagen beschrijven zichzelf als ‘sceptici’, maar bij velen beantwoordt wat zij doen niet aan de gewone normen van wetenschappelijk scepticisme en, ongeacht het bewijsmateriaal, ontkennen ze voortdurend de geldigheid van de door de mens veroorzaakte opwarming van de aarde. Meer dan 90% van de sceptici over klimaatverandering zijn afkomstig uit rechtse denktanks [...] Vanwege de prevalentie van goedbetaalde en politiek goed ingenestelde tegenstanders van de klimaatwetenschap, is het fenomeen van ontkenning van de wetenschap in het laatste decennium een steeds meer besproken onderwerp geworden. Verschillende auteurs hebben de overeenkomsten tussen onwetenschappelijke afwijzingen van klimaatwetenschap en soortgelijke reacties op andere wetenschappelijke gebieden zoals *evolutie*, *vaccinatie* en *tabak*, becommentarieerd. De term ‘ontkenning van de wetenschap’ wordt nu vaak gebruikt om deze anti-wetenschappelijke

44 VARA (2016). *Klimaatontkenners*. Nederland. Stichting Nederlandse Publieke Omroep.

activiteiten te beschrijven en toenemend verschijnt er literatuur die hun gemeenschappelijke kenmerken beschrijft en ook de tussen hen bestaande persoonlijke, organisatorische en economische banden in kaart brengt.”⁴⁵

“[...] ‘Wetenschapsontkenning’ moet worden gezien als een van de twee belangrijkste vormen van pseudowetenschap, naast de promotie van pseudotheorieën. Er werd een gedetailleerde vergelijking gemaakt tussen drie prominente vormen van wetenschapsontkenning, namelijk *ontkenning van de relativiteitstheorie*, *van de evolutie*, en van *klimaatwetenschap*. Verschillende kenmerken werden geïdentificeerd die ‘wetenschapsontkenning’ onderscheiden van andere vormen van pseudowetenschap, in het bijzonder de aanhoudende fabricatie van valse controverses, de buitengewone mannelijke dominantie onder deze activisten, en haar sterke band met verschillende vormen van rechtse politiek.”⁴⁶

“Rechtstreeks in tegenspraak met de positie van de Trump-regering inzake klimaatverandering, onthulden 13 federale agentschappen op vrijdag een uitgebreid wetenschappelijk rapport waarin staat dat de mens de dominante oorzaak is van de wereldwijde temperatuurstijging die de warmste periode in de geschiedenis van de beschaving heeft veroorzaakt. Tijdens de afgelopen 115 jaar zijn de wereldwijde gemiddelde temperaturen met 1,8 graden Fahrenheit toegenomen, wat leidt tot ongeziene weersomstandigheden en extreme temperaturen, aldus het rapport. De wereldwijde trend van opwarming op lange termijn is “ondubbelzinnig”, staat er, en er is “geen overtuig-

45 Xifra, J. (2016). Climate change deniers and advocacy: A situational theory of publics approach. *American Behavioral Scientist*, 60(3), 276-287.

46 Hansson, S.O. (2017). Science denial as a form of pseudoscience. *Studies in History and Philosophy of Science*, 63, 39-47.

gende alternatieve verklaring “dat alles behalve mensen – de auto’s die we rijden, de centrales die we bedienen, de bossen die we vernietigen – hieraan schuldig zijn.”

Dit bericht stond op 3 november 2017 in de New York Times. Het rapport naar het welke verwezen wordt is het “U.S. Global Change Research Program”.⁴⁷

Of zoals Prof. Claudia KEMFERT schrijft in ‘Het fossiele imperium slaat terug’ (Das fossile Imperium schlägt zurück): “... Wetenschappelijke waarheden worden ontkend en vervangen door absurde stellingen. Bijvoorbeeld: klimaatverandering zou slechts een perfide marketinguitvinding van hebberige Chinezen zijn om de Amerikaanse economie te ondermijnen. Sinds Trump aan de macht is, regeert de industrie van de fossiele brandstoffen de VS: een advocaat uit de olie- en kolenindustrie leidt het Amerikaanse Milieua-gentschap. De Minister van Energie ontkent klimaatverandering. De minister van Buitenlandse Zaken leidde ooit een oliebedrijf. En ook de Minister van Binnenlandse Zaken sympathiseert met de gas-, steenkool- en olie-industrie. Daarom is er sinds het aantreden van Trump in januari 2017 op de website van het Witte Huis geen enkele hit meer met de zoekterm “klimaatverandering”. In plaats daarvan werd het “America First Energy Plan” van Trump aangekondigd: gedaan met het “Klimaatactieplan” van zijn voorganger, gedaan met onnodige investeringen in hernieuwbare energie, maar wel voor fracking, en gedaan met het verbod op boren in het Noordpoolgebied. Een comeback voor olie, gas en kool!”⁴⁸

47 Wuebbles, D.J., et al. (2017). Climate Science Special Report: Fourth National Climate Assessment, Volume 1. USGCRP.

48 Kemfert, C. (2017). Das fossile Imperium schlägt zurück. Warum wir die Energiewende jetzt verteidigen müssen. Hamburg: Murmann Publishers. p.11.

Het illustreert wat er in de Verenigde Staten en op andere plaatsen in de wereld aan de hand is. ‘Climate Deniers’, m.a.w. mensen die wetenschappelijke waarheid ontkennen over de opwarming van de aarde, staan aan het roer. “Trump has surrounded himself with the absolute worst of climate deniers who seem to have captured his mind on the issue” (Al GORE). “Trump is de vaandeldrager van dominante verschijnselen in de Amerikaanse cultuur: dat hebzucht een goede eigenschap is, dat de vrije markt almachtig is, en dat alleen geld ertoe doet. Dat blanke mannen beter zijn dan alle anderen. Dat de armen hun lot verdienen en zelf gezocht hebben, en dat één procent hun gouden torens écht verdient. Dat de wereld onveilig is en dat we ons moeten verdedigen” (Naomi KLEIN). In dit denk-kader past het natuurlijk niet dat het zuiver oer-kapitalistisch ideaal sneuvelt voor het algemeen belang – zuiver kapitalisme IS algemeen belang bij deze mensen. In hun opinie regelt alles uiteindelijk zichzelf, ook het klimaat, en komt alles goed. Voltaire had er een boek over kunnen schrijven...

Belia Heilbron en Thomas Muntz schrijven in de Groene Amsterdammer: “Alle loners keren zich tegen het wetenschappelijk bewezen inzicht dat het klimaat significant verandert door toedoen van de menselijke uitstoot van broeikasgassen, en dat dit hoogstwaarschijnlijk problematische gevolgen gaat hebben. Maar dat kan op veel manieren. Sommigen beweren dat nog niet is aangetoond dat broeikasgassen daadwerkelijk de waargenomen opwarming veroorzaken (want het klimaat verandert altijd), anderen beweren dat het wel opwarmt, maar heus niet zo snel om er daadwerkelijk beleid op te gaan maken. Weer anderen beweren dat het wel degelijk opwarmt, en wel degelijk door toedoen van door mensen uitgestoten broeikasgassen, maar dat dit ‘netto’ zal uitkomen op een winst voor de aarde

en de mens. Want meer CO₂ is goed voor planten en door warmte worden meer delen van het mondiale landoppervlak vruchtbaar.”⁴⁹

In een opiniestuk in de Washington Post las ik: “Ik geef het toe. Ik was een scepticus inzake klimaatverandering. Ik was een van die conservatieven die dachten dat de wetenschap niet overtuigend was, dat de vrees voor opwarming van de aarde zo overdreven was als de angst voor een nieuwe ijstijd in de jaren ‘70, dat klimaatsverandering natuurlijk en cyclisch was, en er geen economische kosten aan verbonden waren om met deze speculatieve bedreiging om te gaan. Ik denk zo niet langer, omdat de wetenschappelijke consensus zo duidelijk en overtuigend is. De vierde nationale klimaatevaluatie, op vrijdag vrijgegeven door de Amerikaanse regering, stelt het scherp: “Observaties verzameld over de hele wereld, leveren significant, duidelijk en overtuigend bewijs dat de wereldwijde gemiddelde temperatuur veel hoger is, en sneller stijgt, dan wat de moderne beschaving ooit heeft ervaren, met wijdverspreide en groeiende impact.”⁵⁰

Helaas is dit een weinig voorkomende reactie bij de ‘climate deniers’.

49 De Groene Amsterdammer (2017). De omgekeerde wereld warmt niet op 01/03/2017

50 Washington Post (2018). I was wrong on climate change. Why can't other conservatives admit it, too. 26/11/2018. Max Boot, a Post columnist, is the Jeane J. Kirkpatrick senior fellow for national security studies at the Council on Foreign Relations and a global affairs analyst for CNN